
Fråga om en socialnämnds skyldighet att fatta ett formellt beslut med anledning av att en 15-årig flicka, som vårdades med stöd av LVU, förklarade att hon ville bli omplacerad

Bakgrund

Ordföranden i Socialnämnden i Luleå kommun beslutade den 15 november 2005 att omedelbart omhänderta AA, som är född i juli 1990, med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och att placera AA i A-C. Malmén HVB, som är ett sådant hem för vård och boende som avses i 7 kap. 1 § första stycket 1 socialtjänstlagen (2001:453), SoL. AA var tidigare placerad där med stöd av bestämmelserna i SoL.

I en dom den 20 december 2005 förordnade Länsrätten i Norrbottens län att AA skulle beredas vård enligt 2 och 3 §§ LVU.

Anmälan

I en anmälan, som inkom till JO den 27 februari 2006, framförde AA klagomål mot Socialnämnden i Luleå kommun. Hon anförde bl.a. att hon upprepade gånger framfört att hon inte ville vara placerad i ett HVB-hem utan i ett familjehem, men att nämnden trots detta inte hade vidtagit någon åtgärd.

Utredning

Inledningsvis inhämtades delar av socialförvaltningens akt beträffande AA. Därefter remitterades anmälan till Socialnämnden i Luleå kommun för utredning och yttrande över frågan om nämnden borde ha fattat ett formellt beslut i anledning av AA:s önskemål om en ny placering.

Socialnämnden lämnade som sitt yttrande en skrivelse som var undertecknad av verksamhetschefen BB. I yttrandet har ingående redogjorts för AA:s problematik och bakgrunden till att hon placerades vid HVB- hemmet. När det gäller handläggningen av AA:s önskemål om en ny placering anförde nämnden bl.a. följande.

/---/

AA akutplacerades i mitten av juli 2005 vid A-C. Malmén HVB.

2006-03-20 inleddes en utredning avseende omplacering enligt 11 § LVU med anledning av en skrivelse från AA som inkom till socialförvaltningen samma dag.

AA:s vård har följts upp genom regelbundna besök och kontakt med henne, föräldrarna och behandlingspersonal. AA uttryckte sig inledningsvis mycket positivt kring placeringen och att hon för första gången på länge känner att hon hade människor runt sig som hon litade på. Efterhand har AA:s inställning till nuvarande placering förändrats och hon har börjat prata om att hon istället skulle vilja vara placerad i ett familjehem i Skellefteåtrakten, för att få något mer familjelikt, känna sig välkommen och vuxna att känna tillit till.

/---/

Diskussioner har förts med henne kring att ett familjehem i dagsläget inte bedöms tillräckligt för att tillgodose hennes behov, vilket är en bedömning som även föräldrarna delar. AA har emellanåt gett uttryck för att trivas bättre. Till behandlingshemmets personal har hon ibland även kunnat uttrycka att hon vill arbeta för att kunna vara kvar. AA säger idag att hon har ljugit för både sig själv och oss andra, för att hon har haft en önskan om att trivas.

/---/

I behandlingen har stort fokus legat på att framför allt få AA att komma till ro för att få till stånd ett förändringsarbete. Detta har dock varit svårt. AA har avvikit från HVB-hemmet vid ett flertal tillfällen. 2006-05-05 beslutades att nytt placeringsalternativ ska sökas för AA, vilket socialtjänst och HVB-hem var överens om. HVB-hemmet har försökt bemöta AA:s problematik på olika sätt utan några bestående förändringar. Hennes utåtagerande beteende påverkar även de andra barnen på HVB-hemmet. AA:s pappa CC anser att HVB-hemmet kan tillgodose AA:s behov, men att det inte är fruktbart att fortsätta placeringen då AA har bestämt sig för att inte trivas. Båda föräldrarna ansåg efter senaste rymningen under påskhelgen att AA var i behov av placering vid låst institution, vilket även är modern DD:s inställning i dagsläget.

Eftersom nämnden i sitt remissvar inte närmare hade berört frågan om nämnden borde ha fattat ett formellt beslut i anledning av att AA hade begärt att omplaceras, omremitterades denna fråga till nämnden. I det kompletterande remissvaret anförde nämnden följande.

Det är en närmast ogörlig situation att fatta ett formellt beslut vid varje enskilt tillfälle som en placerad ungdom uttrycker att de inte trivs och inte vill vara kvar. Detta utifrån att det dels kan vara en del i problematiken, dels att inställningen kan variera över tid och utifrån dagsläget.

Ovanstående gäller även ifråga om AA 2006-03-20 beslutades att inleda en utredning angående begäran om omplacering i samband med att hon inkom med en skrivelse. I efterhand kan man se att det i det aktuella ärendet skulle ha kunnat vara till sin fördel att fatta ett formellt beslut i ett tidigare skede. Socialförvaltningen har med anledning av detta sett över sina rutiner.

AA bereddes tillfälle att yttra sig över remissvaren.

I ett beslut den 9 februari 2007 anförde *JO André* följande.

Bedömning

Enligt 11 § första stycket LVU bestämmer socialnämnden hur vården av den unge skall ordnas och var han eller hon skall vistas under vårdtiden. En framställning från vårdnadshavaren om att den unge skall omplaceras skall föranleda att nämnden fattar ett formellt beslut om den unges placering. Om den unge har fyllt

15 år intar han eller hon ställning av part vid sidan av sina vårdnadshavare och kan därför själv framställa ett yrkande om omplacering (36 § första stycket LVU). Nämndens beslut i frågan om omplacering kan överklagas till domstol (41 § 1 LVU).

AA vårdades med stöd av 2 och 3 §§ LVU. Hon var placerad vid ett HVB-hem utanför Skellefteå. Vid telefonsamtal den 30 januari 2006 mellan AA och handläggaren vid socialförvaltningen uppgav AA enligt en journalanteckning daterad samma dag bl.a. följande.

/-- --/ Hon uppger att hon inte trivs på Malmén, då hon upplever att hon inte kan prata med dem. /-- --/ Hon vill istället omplaceras till ett familjehem i Skellefteå. -- Vi pratar åter om bedömningen om att ett HVB-hem bäst tillgodoser hennes behov och grunden till detta. AA håller dock inte med/ -- --/

Frågan om AA:s fortsatta vistelse vid HVB-hemmet diskuterades därefter vid ett möte mellan bl.a. socialförvaltningen och AA den 8 februari 2006. I en journalanteckning som avser vad som sades vid det mötet har antecknats bl.a. följande.

/-- --/ Hennes starka önskemål är att flytta till familjehem, då hon inte trivs på Malmén och inte tycker sig kunna prata med dem. Hon vill dock inte till något annat HVB-hem. Vi pratar kring bedömningen att HVB-hem bäst kan tillgodose hennes behov och hantera hennes agerande. /-- --/

Det ligger i sakens natur att många ungdomar som vårdas med stöd av LVU inte är nöjda med var de har placerats. Varje uttryck för ett sådant missnöje behöver, som nämnden anfört i sitt yttrande, givetvis inte ses som en begäran om omplacering. Aktualiserar vårdnadshavaren eller den unge, om han eller hon fyllt 15 år, frågan om omplacering är det därför naturligt att nämnden i ett inledande skede tar upp en diskussion med denne om frågan. Leder inte diskussionen till enighet, t.ex. därför att den unge vidhåller sitt önskemål om en ny placering, har nämnden att fatta ett formellt beslut i saken.

I förevarande fall hade AA gett uttryck för ett önskemål om en omplacering från HVB-hemmet till ett familjehem. Vid de diskussioner som förevar mellan henne och förvaltningen i anledning av detta måste det, i vart fall efter mötet i februari 2006, ha stått klart för förvaltningen att AA inte delade uppfattningen om vilket placeringsalternativ som var bäst för henne samt att hon vidhöll sitt önskemål om omplacering. Enligt min mening borde nämnden därför i ett betydligt tidigare skede än vad som nu blev fallet ha inlett en utredning med anledning av AA:s önskemål om omplacering och därefter ha fattat ett formellt beslut i saken.

Jag har noterat att nämnden synes medge att handläggningen inte är fri från invändningar och att den har sett över sina rutiner i anledning av det inträffade.

Huruvida det har varit i överensstämmelse med AA:s bästa att vara placerad i HVB-hemmet grundar sig på en sådan bedömning som jag inte finner skäl att anlägga några synpunkter på.